

I Stockholm ska ingen behöva vara rädd för våld

Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021–2025

Kortversion

**”Ditt arbete
skapar
möjligheter
för alla
invånare”**

Förord

Varje människas rätt till frihet, självständighet och ett värdigt liv är grundläggande för vårt samhälle. Ingen människas liv ska begränsas på grund av förtryck eller våld. Stockholms stads nya program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation, visar vägen framåt.

Goda normer grundläggs redan i unga år. Destruktiva mansnormer ska motarbetas och barn och unga tidigt få träna på kroppslig integritet. Det förebyggande arbetet behöver särskilt fokusera på pojkar och unga män, eftersom våld i nära relationer ofta handlar om just mäns våld mot kvinnor.

En välfungerande skolgång är en av de enskilt viktigaste skyddsfaktorerna för ungas framtid. Jag vill därför särskilt lyfta fram skolans betydelse. Inte minst har skolans elevhälsa en viktig roll för att förebygga och upptäcka våld i ungas nära relationer.

Prostitution, unga i så kallad sugardejting och människohandel för sexuella ändamål är nya områden i programmet. Det är viktigt att de utsatta bemöts som brottsoffer och inte som bärare av egna beteendeproblem. Genom tydliga förväntningar på och insatser för att våldsutövare ska ta tag i sitt våldsamma beteende kan våldsspiralerna brytas.

Genom ditt arbete för att göra Stockholm till en stad fri från våld, skapar du möjligheter för alla våra invånare att förverkliga sina drömmar.

**Jan Jönsson (L),
Socialborgarråd**

På väg mot ett Stockholm fritt från våld

Ingen i Stockholm ska behöva vara rädd för våld. Arbetet mot våld är en viktig del i att skapa en socialt hållbar och jämställd stad. Det gäller inte minst för sådant våld som är kopplat till nära relationer, där den drabbade ofta lever i extra stor utsatthet.

Därför har Stockholms stad tagit fram detta program, utifrån visionen att Stockholm ska vara en stad fri från

- våld i nära relationer
- hedersrelaterat våld och förtryck
- prostitution
- människohandel för sexuella ändamål
- sexuellt våld oberoende relation.

Detta är en förkortad version av det fullständiga programmet. Ordet "våld" i programmet syftar fortsättningsvis, om inget annat anges, på de fem uppräknade typerna av våld.

Om detta program

Programmet är tätt sammankopplat med den regionala strategin för att förebygga och bekämpa våld i Stockholms län, som har tagits fram inom ramen för Operation kvinnofrid 2020.

Programmets huvudsakliga syfte är att förebygga våld och se till att befintligt våld upptäcks. Det syftar också till att stöd, skydd och insatser till barn, unga, vuxna och äldre ska vara samordnat, evidensbaserat, av hög kvalitet, adekvat och oberoende av var i staden de bor.

Programmets målgrupper är barn, unga, vuxna och äldre i Stockholm som har utsatts för våld, samt unga, vuxna och äldre i Stockholm som utövar våld. Vissa individer och grupper riskerar i större utsträckning att utsättas för och drabbas hårdare av våld. Det handlar om att gruppen eller individen befinner sig i en utsatt situation som gör att sårbarheten ökar. Utsattheten kan variera över tid och vara kopplad till olika situationer.

Staden har ansvar att arbeta förebyggande mot våld. Alla nämnder och bolag i staden omfattas av programmet i olika utsträckning. Socialtjänst, skola och förskola omfattas av flest mål och aktiviteter. Varje nämnd och bolag ansvarar för att följa upp sina aktiviteter och indikatorer.

Vi ska förebygga våld och se till så att befintligt våld upptäcks.

Vilka är de olika typerna av våld?

Våld i nära relationer handlar ofta om våld inom partner-, familje- och släktrationer. Andra som kan vara inblandade är exempelvis personal inom hemtjänst och personlig assistans.

Vid denna typ av våld finns ofta starka känslomässiga band till våldsutövaren, vilket gör det svårare för den som utsätts att bryta sig loss. Vanligtvis sker våldet i hemmet och blir på så sätt svårt för utomstående att upptäcka. Ofta blir våldet också allvarligare ju längre relationen pågår. Insatser där ansvaret för beteendeförändring läggs hos den som utövar våldet, är en viktig del i arbetet.

Våld syns inte alltid och kan vara svårt att upptäcka.

Hedersrelaterat våld och förtryck handlar om traditioner och normer, och har till syfte att bevara eller återupprätta en familjs heder inför omgivningen. Det finns en koppling till religiös tro, men förekomsten är inte knuten till en enskild religion utan förekommer inom olika etniska och religiösa grupper.

Den som bryter mot de uppsatta reglerna, framför allt kring relationer och sexualitet, anses vanära familjen och släkten. Personen hamnar då ofta under ökad kontroll och kan till exempel tvingas åka utomlands för att uppfostras av släktingar eller gifta sig. Flickor och kvinnor är mest utsatta, men även pojkar och unga män drabbas av begränsningarna. De förväntas ofta också utöva kontroll över sina kvinnliga släktingar.

Prostitution eller sex mot ersättning innebär att en person får ersättning i utbyte mot sexuella handlingar. Det kan till exempel handla om pengar, mat eller någonstans att sova. Personerna som har sex mot ersättning kan vara såväl kvinnor som män eller transpersoner, medan köparna till allra största delen är män. I Sverige är sexköp förbjudet. Prostitution är en del av mäns våld mot kvinnor och ett uttryck för ojämlikhet.

Under senare år har "sugardejting" blivit vanligare i Sverige. Det innebär att någon, ofta en vuxen man med god ekonomi, betalar en yngre person för sexuella handlingar – med pengar, resor, dyra restaurangbesök eller liknande.

Människohandel för sexuella ändamål innebär att en person – genom olaga tvång, vilseledande eller liknande – till exempel rekryterar, transporterar eller tar emot en individ i syfte att exploatera för sexuella ändamål.

Sexuellt våld oberoende relation kan beskrivas som kränkningar och övergrepp med sexuella förtecken. Det kan till exempel handla om att någon tjarar sig till sex, sexuella trakasserier, våldtäkt eller grooming – förberedelse för sexuella övergrepp mot barn.

Hur många är utsatta?

I Sverige har drygt var femte person mellan 16 och 79 år någon gång utsatts för våld i en nära relation. Våldet kan förekomma i alla åldrar och samhällsgrupper. Oftast är det en man som utsätter en kvinna för våld, ett samband som stärks ju grövre våldet är. Våldet mot kvinnor är oftast mer upprepat än våldet mot män, och mer än tio gånger fler kvinnor behöver uppsöka vård för skador till följd av grov misshandel. Kvinnor har också en betydligt högre risk att utsättas för dödligt våld i en nära relation. I åldern 16–24 år har nästan var fjärde tjej, och var sjunde kille, utsatts för kränkningar, hot, trakasserier, misshandel eller sexualbrott av en partner, enligt en analys gjord av Brottsförebyggande rådet.

Flera studier visar att fler män än kvinnor har erfarenhet av sex mot ersättning. Trots detta har många bilden av att det är fler kvinnor som har erfarenhet av att ha fått ersättning för sexuella handlingar. Vad gäller hedersrelaterat förtryck uppskattas att ungefär var tionde ungdom från högstadiet upp till 25 år är utsatt, och därtill kommer utsatta vuxna.

Drygt vart åttonde barn i högstadieålder i Sverige har blivit utsatt för våld av en närstående. Barn med olika typer av funktionsnedsättningar och kroniska sjukdomar är mer utsatta än andra barn. Våldet kan leda dels till fysiska skador som blåmärken och frakturer, dels till psykiska och beteendemässiga konsekvenser. Barnet kan exempelvis få svårigheter i skolan, känna oro och ångest, utveckla ett självskaдебeteende eller försöka begå självmord.

Ungefär vart tionde barn i Sverige har upplevt våld från den ena föräldern mot den andra. Reaktionen på detta kan vara mardrömmar, koncentrationssvårigheter, sömngångning eller magont. Större barn och ungdomar kan ibland reagera genom att rymma hemifrån eller börja använda droger. Det är viktigt att vuxna som möter barn och ungdomar i barnomsorg, skola och fritidsaktiviteter har kunskap om tecken på att ett barn far illa.

Våld som rör unga utövas ofta genom digitala medier och mobiltelefoner. Den som möter ungdomar som utsatts för våld i nära relation behöver ha kunskap om och förståelse för vad det innebär att vara tonåring. Alla som känner oro för eller får veta att ett barn far illa bör anmäla det till socialtjänsten. Många medarbetare i staden är också skyldiga att göra detta enligt socialtjänstlagen.

1 av 5

har någon gång utsatts för våld i en nära relation.

Vart tionde barn har upplevt att den ena föräldern utövat våld mot den andra.

Unga utsätts ofta för våld genom digitala medier och mobiltelefoner.

Studier visar att fler män än kvinnor har haft sex mot ersättning.

Staden som arbetsgivare – vad kan vi göra?

Stockholms stad är en mycket stor arbetsgivare och har därmed, även från detta perspektiv, goda möjligheter att göra skillnad i frågor som rör våld. Alla med chefs- och personalansvar behöver känna till att våld kan vara en bakomliggande orsak till diffusa hälsoproblem och sjukskrivningar. Ett beteende som väcker oro kan till exempel bero på att medarbetaren är utsatt för våld i en nära relation eller hedersrelaterat våld och förtryck.

Därför är det mycket viktigt att våga fråga om våld från närstående, gärna rutinmässigt vid oro för en medarbetare eller vid upprepad korttidsfrånvaro. Att utveckla stöd till chefer för att öka medvetenheten och kunna stötta medarbetare i dessa situationer är ett viktigt uppdrag i staden under kommande programperiod.

Vid minsta
misstanke om våld
– våga fråga!

Våra mål för 2025

För att nå visionen om ett Stockholm fritt från våld ska vi till 2025 ha uppnått följande:

1. Staden arbetar för att förebygga våld och för att upptäcka våldsutsatta vuxna och barn samt våldsutövare.
2. Våldsutsatta vuxna och barn har tillgång till insatser utifrån sina behov och medverkar i brottsutredningar. Våldsutövare har tillgång till återfallsförebyggande insatser utifrån sina behov.
3. Stadens verksamheter arbetar med systematisk kunskapsutveckling och använder metoder och insatser som vilar på evidens och beprövad erfarenhet.

Hela programmet finns på start.stockholm. Du som arbetar i staden kan läsa programmet och se olika programaktiviteter på intranätet. Om du är utsatt för våld eller utsätter närstående, se aldrigigen.se

Tillsammans kan vi göra skillnad!
